

Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького



АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького



Львів
2019

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
Danylo Halytsky Lviv National Medical University



**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького*

**ACTUAL PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF MEDICAL SCIENCE AND EDUCATION**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
*Dedicated to 75th Annivesary of the Department
of catastrophe medicine and military medicine
of Danylo Halytsky Lviv National Medical University*

Львів

2019

Lviv

2019

УДК: 378:001.61

Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичної науки та освіти:
зб. наук. праць, присвячений 75-річчю кафедри медицини катастроф та
військової медицини Львівського національного медичного університету імені
Данила Галицького / [упорядник : В.В. Гуменюк]. Львів, 2019. 235 с.

Редакційна колегія:

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор

Петрук С.О., кандидат медичних наук, Заслужений лікар України

Козопас В.С., кандидат медичних наук, доцент

Євстрат'єв Є.Є., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Литвинчук В.Г., кандидат медичних наук

Жуковський В.С., кандидат медичних наук

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

Редагування англійською мовою; технічна верстка:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

У збірнику наукових праць відомі дослідники, лікарі, педагоги-практики, молоді пошукувачі та працівники вищих закладів освіти висвітлюють сучасні теоретичні й практичні аспекти підготовки кваліфікованих медичних спеціалістів, обговорюють актуальні питання військової медицини та освіти, медичних проблем, пов'язаних з бойовими та небойовими наслідками надзвичайних ситуацій і військових конфліктів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Упорядник:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук.

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2019

© Автори статей, 2019

<i>Драло́ва Олександр</i> <i>Усачова Олена</i> <i>Конакова Ольга</i> <i>Пахольчук Тетяна</i> <i>Сіліна Єлизавета</i> <i>Dralova Oleksandra</i> <i>Usachova Olena</i> <i>Konakova Olha</i> <i>Pakholchuk Tetyana</i> <i>Silina Yelyzaveta</i>	СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ У МЕДИЧНОМУ ЗВО MODERN FEATURES OF TEACHING CHILDREN'S INFECTIOUS DISEASES IN MEDICAL UNIVERSITY	78
<i>Єренко Олена</i> <i>Смойловська Галина</i> <i>Хортецька Тая</i> <i>Yerenko Olena</i> <i>Smojlovska Halyna</i> <i>Khortetska Taya</i>	СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ STATE AND PROSPECTS OF IMPROVEMENT OF TRAINING OF PHARMACEUTICALS	86
<i>Іванькова Наталія</i> <i>Строїтелева Ніна</i> <i>Ivankova Nataliya</i> <i>Stroiteleva Nina</i>	АДАПТИВНИЙ КОНТЕНТ НАВЧАННЯ З МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ ADAPTIVE CONTENT FOR MEDICAL INFORMATICS TRAINING	90
<i>Лихасенко Іветта</i> <i>Лукашенко Ланна</i> <i>Lukhasenko Ivetta</i> <i>Lukashenko Lanna</i>	ВДОСКОНАЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МУЛЬТИМОДАЛЬНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ПРОПЕДЕВТИКИ IMPROVING STUDENTS' INDEPENDENT WORK AT THE DEPARTMENT OF MULTIMODAL DIAGNOSTIC AND PROPEDEUTIC	93
<i>Каблуков Андрій</i> <i>Мурзіна Олена</i> <i>Kablukov Andriy</i> <i>Murzina Olena</i>	ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ IMPROVING THE EFFICIENCY OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS OF MEDICAL UNIVERSITY	96
<i>Різник Ольга</i> <i>Закусилова Тетяна</i> <i>Riznyk Olha</i> <i>Zakusylova Tetiana</i>	КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ COMPETENCY-BASED APPROACH IN MEDICAL EDUCATION	100
<i>Савка Юліанна</i> <i>Сливка Ярослава</i> <i>Savka Yulianna</i> <i>Slyvka Yaroslava</i>	НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ПАТОФІЗІОЛОГІЇ EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT OF STUDENTS' INDIVIDUAL WORK AT THE DEPARTMENT OF PHYSIOLOGY AND PATHOPHYSIOLOGY	103
<i>Скляр Сергій</i> <i>Іванов Олексій</i> <i>Черепакха Юрій</i> <i>Sklyar Serhiy</i> <i>Ivanov Oleksiy</i> <i>Cherepakha Yuriy</i>	ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОНІЧНИХ СИЛОГІЗМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТУДЕНТАМИ ПРИ ВИВЧЕННІ ПІДГОТОВЧОГО ЕТАПУ ДО ПЕРВИННОГО ОГЛЯДУ ПОСТРАЖДАЛОГО НА МІСЦІ ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ СИТУАЦІЇ THE USE OF MNEMONIC SYLLOGISMS TO INCREASE THE EFFICIENCY OF MASTERING TRAINING MATERIAL IN CLASSES WITH STUDENTS IN THE STUDY OF THE PREPARATORY STAGE FOR THE INITIAL EXAMINATION OF THE VICTIM AT THE SCENE OF AN EXTREME SITUATION	107

УДК 378.147:615.15-057.875]-048.78

*Єренко Олена, к.фарм.н., асистент,
Смойловська Галина, к.фарм.н., доцент,
Хортецька Тая, к.фарм.н., ст. викладач,
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

***Анотація.** Важливим напрямом підготовки фахівців фармацевтичної галузі є створення системи безперервної фармацевтичної освіти за рахунок послідовності програм навчання на додипломному та післядипломному етапах. Проаналізовані обов'язкові види післядипломної освіти та можливості самостійного вдосконалення професійних знань і практичних навичок у міжатестаційний період.*

***Ключові слова:** провізор, платформа edX, Microsoft Teams, навчально-методичний комплекс, система LMS.*

*Yerenko Olena, Ph.D, assistant,
Smoylovska Halyna, Ph.D., docent,
Khortetska Taya, Ph.D, senior lecture,
Zaporizhzhia State Medical University,
Zaporizhzhya, Ukraine*

STATE AND PROSPECTS OF IMPROVEMENT OF TRAINING OF PHARMACEUTICALS

***Abstract.** An important area of training for the pharmaceutical industry is to create a system of continuing pharmaceutical education through a series of undergraduate and postgraduate study programs. Required types of postgraduate education and opportunities for self-improvement of professional knowledge and practical skills in the inter-certification period are analyzed.*

***Keywords:** pharmacists, edX, Microsoft Teams, educational and methodological complex, LMS.*

Стрімкі зміни в усіх сферах життя впливають на розвиток інформаційного та, зокрема, освітнього простору. Освітня сфера як основа формування світогляду і духовного становлення особистості зазнає значних трансформацій. Сьогодні перед вищою фармацевтичною освітою стоїть завдання створити умови для підготовки інноваційно орієнтованих фахівців, які були б здатні забезпечити у перспективі прискорений розвиток фармацевтичної галузі.

Простір, де стикаються нові цінності і технології, нові стилі життя, потребує нових, сучасних освітніх підходів, які б зберегли кращі надбання

минулого та підготували майбутнього провізора до роботи, творчості, реалізації особистості в суспільстві [1, с. 505].

Новітні технології в освіті — це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно нового стану.

Постає питання, які освітні технології можуть задовольнити сучасний попит провізорів сформувати необхідні компетентності, професійно-особистісні якості майбутніх фахівців фармацевтичної галузі.

Найбільш перспективним напрямком розвитку фармацевтичної освіти є створення віртуального навчального середовища. Сучасний світ інформаційний, і для освітнього процесу велике значення має навчальна інформація — сучасна, досконала, альтернативна, яка потребує спілкування між учасниками педагогічного процесу з метою збагачення задіяних інформаційних ресурсів і підвищення результативності. Віртуальне навчальне середовище покликане полегшити й розширити вивчення будь-якого матеріалу за допомогою сучасних пристроїв (смартфони, комп'ютери, планшети з програмами на платформі edX та Microsoft Teams) [2, с. 151].

На нашій кафедрі розроблені навчально-методичні комплекси з дисциплін, які викладаються на етапі післядипломної освіти, online курси на платформі edX та створений новий портал для викладання дисциплін на Microsoft Teams. Завдяки навігації в наших розробках, провізори-інтерни та фармацевти мають можливість переходу за зовнішніми посиланнями, які розміщені в Інтернеті мультимедійних ресурсів.

Важливо також враховувати зрозумілість і послідовність викладу інформації. Для багатьох дисциплін, які викладаються на післядипломній освіті для фахівців фармацевтичної галузі характерна висока швидкість появи нової інформації. У друкованих навчальних посібниках правки дуже проблематичні й дорого коштують, однак, при використанні електронних навчальних видань вносити необхідні зміни значно простіше, швидше й дешевше.

Online курси з дисциплін та корпоративна платформа на Microsoft Teams повинні мати модульну структуру, бути добре структуровані, розділені на глави, параграфи тощо. Такий розподіл спрощує навігацію і дозволяє сконцентрувати увагу на потрібних майбутньому провізору

фрагментах. Усе це досить добре реалізується завдяки використанню супровіду на віддаленому доступі тьютером кафедри.

Таким чином, застосування інформаційних технологій при викладанні дисциплін на післядипломному етапі у підготовці фахівців фармацевтичної галузі створює додаткові можливості для стимулювання у провізорів-інтернів, фармацевтів та слухачів курсів підвищення кваліфікації творчого мислення, посилює значення самостійної роботи, спрощує та робить об'єктивним контроль та самоконтроль здобутих знань.

Запропоновані сучасні методи викладання дисциплін кафедри мають ряд переваг над існуючими носіями інформації: можливість застосування мультимедійних фрагментів і анімації, можливість підключення комп'ютерних тестових систем, низька собівартість, відносна простота відновлення матеріалу або його адаптація для потреб окремих категорій користувачів, здатність безперервно навчатись та саморозвиватись, надати змогу викладачам оцінювати знання у широкому діапазоні завдань [4].

Одним з перших кроків у напрямку створення віртуального навчання при вивченні дисциплін на кафедрі фармакогнозії, фармацевтичної хімії та технології ліків були розміщені на сайті ЗДМУ всіх необхідних контингенту, який проходить навчання на кафедрі навчально-методичних матеріалів у PDF- форматі. Контроль та самоконтроль засвоєння навчального матеріалу відбувається із застосуванням інформаційних технологій. Деякі лекції для слухачів курсів підвищення кваліфікації відбуваються online через Skype. Інтерактивні курси з дисциплін, які викладаються на кафедрі містять інформаційні матеріали до всіх тем згідно робочої програми, що пояснюють послідовність вивчення матеріалу, порядок виконання завдань, роботу з літературою і тому подібне. Матеріали представлені як окремі елементи курсу. У курсі також використовуються різні види і форми проміжного і підсумкового контролю, у тому числі інтерактивні форми контролю, представлені у відповідній системі LMS. При викладі матеріалів на платформі edX використані практичні приклади, пояснення при поясненні складних моментів, виділені найбільш важкі питання, наведені додаткові пояснення, є міждисциплінарні зв'язки.

Наявність і доступність усіх навчально-методичних матеріалів (робочі навчальні програми, календарно-тематичні плани, методичні розробки для аудиторної та самостійної роботи, бази тестових завдань для підготовки до поточного і підсумкового модульного контролю тощо) через інтернет

дозволяють легко орієнтуватись у змісті дисципліни, проводити самопідготовку в зручній для нього час та у зручному місці.

Окрім інформаційно-навчального матеріалу, в новітніх методах та сучасних засобах навчання передбачено самоконтроль засвоєння інформації з використанням тестування безпосередньо на сайті.

Безперервна фармацевтична освіта за допомогою online навчання здійснює швидко передачу знань та інформації, має низьку собівартість порівняно з традиційними засобами обміну інформацією, можливість навчатися у зручній для провізорі-інтерна, фармацевта та слухача курсів підвищення кваліфікації час та у зручному місці, забезпечення індивідуального підходу при збереженні контакту з викладачем [3, с. 51].

Обмежена кількість годин, що відводиться на практикум, робить проблематичним індивідуальне виконання деяких лабораторних робіт, передбачених програмою, особливо з дисциплін фармацевтичний аналіз лікарських засобів та фармацевтичної технології. Для вирішення цієї проблеми співробітники кафедри створили завдання з лабораторних занять з деяких тем на online курс «ПАЦ Загальна фармація» для підготовки спеціаліста (передатестаційний цикл «Загальна фармація») спеціальності «Фармація, промислова фармація» за навчальним планом передатестаційного циклу зі спеціальності «Загальна фармація», затвердженим МОЗ України.

Подальшими кроками в напрямку створення віртуального навчального простору буде підготовка нових, удосконалення та розширення існуючих курсів на платформі edX та Microsoft Teams, розробка нових симуляторів лабораторних робіт, збільшення бази тестових завдань, що використовуються для самостійної роботи провізорів-інтернів, фармацевтів та слухачів курсів підвищення кваліфікації.

Таким чином впровадження нових інтерактивних технологій підвищує мотивацію навчання і пізнавальну активність, постійно підтримує викладача у стані творчого пошуку дидактичних новацій. Інтерактивна діяльність на практичних заняттях з фармацевтичних дисциплін припускає організацію і розвиток діалогового спілкування, яке веде до взаєморозуміння, взаємодії, до сумісного вирішення загальних та професійних завдань. В ході інтерактивного навчання контингент на післядипломному етапі навчання вчиться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, ухвалювати продумані рішення, брати участь в дискусіях, спілкуватися з іншими людьми. З огляду на

безпосередній зв'язок між рівнем освіти людини та її професійним і економічним добробутом, впровадження інноваційних технологій в навчальний процес підготовки спеціаліста фармацевтичної галузі є дуже актуальним та перспективним питанням.

Список використаних джерел

1. Беззуб. І. Поширення інформаційно-комунікаційних технологій в освіті протягом життя // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського* : зб. наук. пр. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2017. Вип. 48. С. 503–516. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3532:poshirennya-informatsijno-komunikatsijnikh-tehnologij-v-osviti-protyagom_
2. Єренко О.К., Смойловська Г.П. Шляхи вирішення недоліків безперевного дистанційного навчання у фахівців фармацевтичної галузі // *Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» - Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*, 2019 р. №6. Кн. 2. Том I (79). К.: Гнозис, 2019. С. 149-155.
3. Коржилова О. Ю. Засоби відкритої освіти в умовах освітніх трансформацій [Електронний ресурс] / О. Ю. Коржилова // *Педагогічна компаративістика – 2014 : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (Київ, 5 черв. 2014 р.)*. Київ : Пед. думка, 2014. – С. 51–52. – Режим доступу: <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/1656>
4. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології / Г. Г. Швачич, В. В. Толстой., Л. М. Петречук та ін. - *Навчальний посібник*. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с. Режим доступу: https://nmetau.edu.ua/file/ikt_tutor.pdf

УДК: 00.4(075.8)

Іванькова Наталія, канд. пед. наук, доцент;
Строїтелева Ніна, канд. фіз.-мат. наук, доцент;
Запорізький державний медичний університет
Запоріжжя, Україна

АДАПТИВНИЙ КОНТЕНТ НАВЧАННЯ З МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ

Запропонований підхід до формування адаптивного контенту при вивченні курсу інформатики у медичному вищому навчальному закладі освіти, який базується на поєднанні традиційних підходів та дистанційного навчання. Пропонується застосування дистанційних онлайн -курсів та сервісів інтрамережі MS Office 365. Показано, що ключовим елементом побудови навчання з використанням інформаційних технологій є забезпечення віддаленого доступу до навчального контенту. Використання адаптивного контенту дозволяє налаштувати процес навчання з медичної інформатики, враховуючи загальний рівень підготовки студентів, а також створює умови для розкриття індивідуальних здібностей студента та формування професійних компетенцій.

Ключові слова: інформаційні технології, медична інформатика, хмарні технології, дистанційний онлайн – курс, середовище MS Office 365, хмарні сервіси, самотійна робота.